

Chuyến thăm của Chủ tịch nước Trần Đình Quang diễn ra chỉ hơn 1 tháng sau khi Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc đến New Delhi vào tháng 1 đã thể hiện rõ nét quan hệ đối tác chiến lược giữa hai nước tại thời điểm này tìm cách mở rộng ảnh hưởng tại các khu vực ngoài vì của Trung Quốc và Việt Nam đang phải đối mặt với các bước đi của Trung Quốc ở Biển Đông.

Quan hệ Ấn Độ-Việt Nam đã được nâng lên tầm cao mới với chuyến thăm thành công của Chủ tịch nước Trần Đình Quang đến Ấn Độ từ 2-4/3, trong đó một số thỏa thuận quan trọng đã được ký kết. Đây là chuyến thăm đầu tiên của ông tại Ấn Độ với thể cách là Chủ tịch nước Việt Nam. Tháp tùng Chủ tịch nước là phái đoàn 18 thành viên, trong đó có Phó Thủ tướng kiêm Bộ trưởng Ngoại giao Phạm Bình Minh, Bộ trưởng Công thương Trần Tuấn Anh và Bộ trưởng Kế hoạch và Đầu tư Nguyễn Chí Dũng. Chuyến thăm của Chủ tịch nước Trần Đình Quang diễn ra chỉ hơn 1 tháng sau khi Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc đến New Delhi vào tháng 1 đã thể hiện rõ nét quan hệ đối tác chiến lược giữa hai nước tại thời điểm này tìm cách mở rộng ảnh hưởng tại các khu vực ngoài vì của Trung Quốc và Việt Nam đang phải đối mặt với các bước đi của Trung Quốc ở Biển Đông. Chuyến thăm cũng được đánh dấu bởi những bản ghi nhớ (MoU) mang tính bước ngoặt trong hợp tác hật nhân dân số và phát triển công. Điều này cho thấy Hà Nội hoan nghênh quan hệ đối tác quốc phòng với Ấn Độ.

Trước động thái hung hăng của Trung Quốc trên Biển Đông, Ấn Độ và Việt Nam đều xác định an ninh hàng hải là một trong những lĩnh vực chủ chốt mà hai bên hợp tác. Ba hiệp định quan trọng đã được ký kết, trong đó có một thỏa thuận về hợp

tác hại nhân, những thua thiệt đối với sức khỏe thúc đẩy thông mại và nghiên cứu nông nghiệp giữa hai nước. Hai bên cũng đã ký bản ghi nhớ về hợp tác giữa Trung tâm năng lượng hạt nhân toàn cầu (GCNEP) của Ấn Độ và Viện Năng lượng nguyên tử Việt Nam (VINATOM) sau cuộc hội đàm giữa Thủ tướng Modi và Chủ tịch Trần Đại Quang nhằm tăng cường hợp tác kỹ thuật trong lĩnh vực năng lượng nguyên tử phục vụ mục đích hòa bình. Năm 2016, Ấn Độ và Việt Nam đã ký một thỏa thuận về hợp tác hạt nhân dân sự và bản ghi nhớ lần này sẽ tăng cường khả năng hợp tác trong đào tạo và nghiên cứu.

Biên phòng là một điểm nóng chính trị mà nguy cơ gây ra xung đột lớn. Trong khi Trung Quốc tuyên bố chủ quyền gần như hoàn toàn đối với khu vực này, một số quốc gia khác cũng tuyên bố chủ quyền đối với một số phần lớn tại vùng đất quyên kinh tế. Mặc dù Ấn Độ không liên quan trực tiếp đến tuyên bố chủ quyền tại khu vực, những nước này lại quan tâm nhiều đến hoạt động của Trung Quốc trong việc kiểm soát khu vực không gian đối đầu là nơi giao thông hàng hóa trị giá hàng nghìn tỷ USD mỗi năm. Ấn Độ cũng có lợi ích kinh tế riêng khi tham gia cùng Việt Nam thăm dò dầu khí ở khu vực ngoài khơi biển Việt Nam thuộc Biên phòng. Dự án đường Táp đoàn ONGC Videsh của Ấn Độ và Táp đoàn dầu khí Việt Nam (PVN) thực hiện. Ấn Độ sẽ không ngại và không thể không can thiệp để bảo vệ lợi ích kinh tế của mình nếu lợi ích này bị một nước thứ ba đe dọa. Đây chính là lý do cho nên tăng hợp tác chung Ấn Độ-Việt Nam. Tuyên bố chung cho biết Chủ tịch nước Trần Đại Quang hoan nghênh các doanh nghiệp Ấn Độ mở rộng hoạt động thăm dò, khai thác dầu khí trên đất liền, thềm lục địa và vùng đất quyên kinh tế của Việt Nam.

Trung Quốc phản đối những điếu đó không có giá trị pháp lý đối với các hoạt động thăm dò dầu khí của Ấn Độ. Tháng 1/2018, Bộ Ngoại giao Trung Quốc đã phản ứng với lợi ích của Ấn Độ với Việt Nam tại Ấn Độ về việc tăng cường các dự án thăm dò chung tại khu vực chủ quyền của Việt Nam. Trung Quốc cảnh báo Ấn Độ rằng sẽ tham gia của Ấn Độ vào các dự án không được coi là "cái cớ để xâm phạm quyền và lợi ích hợp pháp của Trung Quốc ở Biên phòng và làm tổn hại hòa bình và ổn định ở khu vực". Nhìn nhận vấn đề một cách nghiêm túc, Thủ tướng Modi tuyên bố Ấn Độ và Việt Nam sẽ không chỉ tăng cường quan hệ song phương trong lĩnh vực dầu khí mà sẽ còn "làm việc cùng các nước khác về các khả năng ba bên" trong lĩnh vực hàng hải. Có thể suy đoán rằng ông Modi đã nghĩ đến Nhật Bản với sự hội tụ lợi ích của ba nước này trong các vấn đề an ninh khu vực. Vì vậy, cả Thủ tướng Modi và Chủ tịch nước Trần Đại Quang đều bày tỏ cam kết đem bảo duy trì tôn trọng chủ quyền và luật pháp quốc tế. Đây rõ ràng là một sự liên hệ gián tiếp đến những hoạt động liên tục của Trung Quốc chống lại các quốc gia láng giềng trong các vấn đề liên quan đến Biên phòng, đặc biệt là Việt Nam. Ấn Độ với Ấn Độ, Việt Nam có một vị trí quan trọng đối với chính sách "Hành động phía Đông" trong khuôn khổ tăng cường các mối quan hệ của Ấn Độ với 10 quốc gia ASEAN.

Cuộc thảo luận giữa Thủ tướng Modi và Chủ tịch nước Trần Đại Quang cho thấy hai bên đã dựa trên những tuyên bố trước đây về an ninh hàng hải ở khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương và nhắc lại tầm quan trọng của các tuyến đường biển tự do và rộng mở.

Mặc dù không có thỏa thuận nào được ký kết trong lĩnh vực hợp tác quốc phòng nhưng hai nước đã ký kết sòng tiệp trực làm việc để hoàn thành việc gửi ngân gói tín dụng 100 triệu USD mà Ấn Độ cam kết dành cho Việt Nam, trong đó có việc sòng dúng để mua sòng thiết bị tuồn tra ngoài khơi (OPV) trong khi vồn tiệp trực đàm phán về hợp thủng tên lửa đất đỏi đất và đất đỏi không Akash (SR-SAM) và máy bay trực thủng tiên tiến hủng như ALH Dhruv. Việt Nam cũng tủng nhu cầu lồn thỏi hi vọng mua các tên lửa siêu thanh BrahMos của Ấn Độ. Chủ Thủ tướng Modi và Chủ tịch nước Trần Đại Quang đều nhất trí tủng cường khỏi những hợp tác sòng xuất và cỏi hỏi chuyển giao công nghệ trong sòng xuất quốc phòng. Sòng hợp tác quân sòng giữa quân đỏi hai nước cũng đang diển ra. Hai nước cũng nhất trí tủng cường quan hệ trong các lĩnh vực khác nhau như nông lủng tái tạo, nông nghiệp, dệt may và xủng dỏi.

Hai bên cũng đã ký Bản ghi nhớ về hợp tác kinh tế và thủng mở nhằm thiết lập mối cỏi chỏi tủng cường xúc tiến kinh tế và thủng mở. Về mặt thủng mở, cỏi hai đang phỏi đầu dựa thủng mở song phủng lên 15 tỉ USD vào năm 2020. Từ năm 2016-2017, kim ngạch thủng mở song phủng đất mức 6,24 tỉ USD, tủng 40% so với năm trước. Chủ tịch nước Trần Đại Quang nhấn mạnh cam kết của Việt Nam tạo đỏi ưu kiển thuồn lợi cho các doanh nghiệp trong các lĩnh vực tế công nghệ thông tin đỏi cỏi sòng hỏi tủng. Trong tuyên bố chung, hai bên đã nhất trí tế chỏi cuộc hợp tiệp theo của Tiều ban thủng mở hỏi hợp Việt Nam-Ấn Độ tế Hà Nội vào thỏi gian sòng nhất trong năm 2018. Tuyên bố chung cho biết: "Về mặt tiêu phát huy mối tiểm nông đỏi tủng kim ngạch thủng mở cỏi về giá trị và đa dủng các mặt hàng, hai bên nhất trí giao cho các cỏi quan hệ quan hai nước tìm kiểm các biển pháp cỏi thỏi và thiết thỏi nhỏi đất mức tiêu kim ngạch thủng mở 15 tỉ USD vào năm 2020, bao gồm các biển pháp như: sòng dủng hiều quỏi các cỏi chỏi hợp tác song phủng đã thiết lập, tủng cường trao đỏi đoàn, tiệp xúc giữa các doanh nghiệp, chia sòng thông tin, hỏi chỏi áp dủng các biển pháp phòng về thủng mở và hàng rào phi thuồn quan đỏi về hàng hóa xuất khỏi của nhau, tế chỏi thủng xuyên các hỏi chỏi, triển lãm tế mỏi nước". Hai nhà lãnh đỏi đỏi nghệ các doanh nghiệp hai bên tìm kiểm những cỏi hỏi đỏi tế kinh doanh mối trong những lĩnh vực hợp tác ưu tiên.

Một kế hoạch làm việc giai đỏi 2018-2022 giữa Hội đủng Nghiên cứu Nông nghiệp

Ấn Độ và Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Việt Nam cũng đã được ký kết. Mục đích của kế hoạch làm việc này là thúc đẩy hợp tác trong việc chuyển giao công nghệ và trao đổi của các chuyên gia kỹ thuật trong lĩnh vực nông nghiệp. Việt Nam đồng ý xem xét đề nghị của Ấn Độ về việc ký Hiệp định khung của Liên minh Nông nghiệp mở rộng quốc tế để tăng cường hợp tác trong lĩnh vực nông nghiệp tái tạo.

Khi Thủ tướng Modi thăm Việt Nam vào năm 2016, "quan hệ đối tác chiến lược" Ấn Độ-Việt Nam đã được nâng lên thành "đối tác chiến lược toàn diện". Chủ tịch nước Trần Đại Quang cam kết tăng cường hơn nữa quan hệ đối tác này. Năm 2016, Thủ tướng Modi đã thông báo tài trợ 5 triệu USD cho Việt Nam xây dựng Công viên Phần mềm quân đội tại Hội An, tỉnh Quảng Nam. Một khoản tín dụng 100 triệu USD cũng đã sẵn sàng được gửi ngân cho 8 tàu tuần tra ngoài khơi Việt Nam. Tháng 2/2018, quân đội hai nước đã lần đầu tiên thực hiện cuộc tập trận chung. Việt Nam cũng mua thiết bị quân sự cho hải quân và không quân của mình. Tuy nhiên, dù Việt Nam tỏ ra quan tâm đến việc mua tên lửa siêu thanh Brahmos của Ấn Độ nhưng thỏa thuận này không có nhiều tiến triển. Các cuộc đàm phán về các điều khoản và điều kiện vẫn đang được tiến hành.

Thực tế một phái đoàn gồm 65 doanh nhân đến từ 34 công ty của Việt Nam tháp tùng Chủ tịch nước Trần Đại Quang tại Ấn Độ và tiếp xúc với các doanh nhân Ấn Độ nhằm tìm kiếm cho thấy Việt Nam đang muốn tăng cường quan hệ kinh tế và thương mại với Ấn Độ. Liên quan đến lĩnh vực thương mại, trong khi Việt Nam xuất khẩu sang Ấn Độ nhiều sản phẩm chủ yếu như điện thoại di động, máy móc và máy tính, thì hàng xuất khẩu của Ấn Độ vào thị trường Việt Nam bao gồm máy móc, nguyên liệu dệt, hải sản và thuốc. Bất chấp nỗ lực của cả hai bên, giá trị thương mại đã không đạt như mong đợi.

Ấn Độ vẫn tiếp tục là một trong 10 đối tác thương mại lớn nhất của Việt Nam. Mặc dù tăng giá trị thương mại song phương thấp hơn mức mong muốn trong thập kỷ qua trung bình mỗi năm đã tăng 16% và đây là một thành tựu. Nhiều công ty lớn của Ấn Độ đã thiết lập và mở rộng hoạt động tại Việt Nam. Cũng không thể bỏ qua thực tế là Ấn Độ đã ưu tiên cho Việt Nam trong hợp tác phát triển, giáo dục đào tạo và tập trung vào các lĩnh vực như khoa học công nghệ, thông tin và truyền thông.

Ấu tử của Ấn Độ vào Việt Nam vẫn còn rất thấp. Ấn Độ đứng thứ 28 trong số 126 quốc gia và vùng lãnh thổ đầu tư vào Việt Nam trong năm 2017 với 168 dự án và

tổng vốn đăng ký 756 triệu USD. Nhiều tập đoàn lớn của Ấn Độ, bao gồm Tata, ONGC và Essar đã tạo danh tiếng ở Việt Nam. Việt Nam kết vãng thêm các khoản đầu tư từ Ấn Độ để đạt được mức tiêu thụ năng lượng mỗi người đạt 15 tỷ USD vào năm 2020. Sự mạnh mẽ của Ấn Độ trong lĩnh vực năng lượng tái tạo, sản xuất, công nghệ thông tin, cơ sở hạ tầng có thể sẽ hợp tác với Việt Nam. Các hai nước cần tăng cường kết nối song phương và khu vực cũng như kết nối cơ sở hạ tầng như liên kết hàng không, đường bộ, kết nối hàng hải và kết nối số. Điều này "Chính sách hàng đầu" của Thủ tướng Modi, lĩnh vực này là những dự án được ưu tiên và sẽ góp phần đóng góp cho mối quan hệ hai bên cùng có lợi khi các nguồn năng lượng của hai nước được giải phóng. Chuyến thăm của Chủ tịch nước Trần Đại Quang nên được xem xét từ quan điểm này.

Giáo sư Rajaram Panda thuộc Hội đồng quan hệ văn hóa Ấn Độ hiện giảng dạy tại Đại học Reitaku Nhật Bản. Bài viết được đăng trên [Daily Pioneer](#).

Trần Quang (gt)